

Historia ya Falsafa

62 Theolojia ya Whitehead na Mchakato

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Je, kila mtu alipata nakala ya maagizo ya mapitio ya vitabu kufikia mwisho wa muhula? Hii ni mara ya tatu nimekuwa nikiuza haya, kumaanisha kwamba nyinyi watu mmeyakosa mara mbili. Hebu tuone, ni nani mwingine aliyekuwepo? Kuna mtu yeyote hapa? Sawa. Sawa, tunaelekeza mawazo yetu tena leo kwa Whitehead.

Na ninataka kuzingatia hasa dhana ya Whitehead kuhusu Mungu. Lakini ili kufanya hivyo, tunapaswa kuwa na uelewa fulani wa mpango wake wa jumla wa kifalsafa, hasa metafizikia yake. Kwa sababu ni wazi kusema, nadhani, jinsi mtu anavyofikiria Mungu na uhusiano wa Mungu na asili utategemea mpango wa kimetafizikia, dhana ya Mungu inategemea mfumo kwa maana hiyo.

Dhana ya Mungu inategemea mfumo, ndio, kwa sababu jinsi unavyomfikiria Mungu kuhusiana na asili inategemea jinsi unavyomfikiria asili, ni wazi kabisa. Na mara ya mwisho, tulikuwa tukimtambulisha Whitehead. Na nilikuwa nikisisitiza ukweli kwamba kwa Whitehead, vipengele vya msingi vya uhalisia wote si vitu vyenye utambulisho wa kudumu, usiobadilika, bali ni matukio.

Matukio yanaweza kuwa ya muda mfupi sana, kama vile sekunde 150 kwa muda. Sekunde 150 kwa muda ni ndogo sana. Ana tabia ya kuyaita matukio hayo madogo matukio halisi.

Na huhifadhi neno tukio na wakati mwingine neno kitu, vitu halisi, kwa matukio makubwa. Lakini iwe unazungumzia matukio madogo au matukio makubwa zaidi, kama kipindi hiki cha darasa, au elimu yako ya chuo kikuu, au historia ya Marekani, unaona, kila moja ya hayo ni tukio la ukubwa tofauti, muda tofauti. Haijalishi tukio unalozungumzia, matukio yote yanaweza kuelezewa kwa kutumia vipengele vitatu, vipengele vitatu.

Na kama tulivyoonyesha mara ya mwisho, mambo haya matatu ni data lengwa, ambayo kwa kweli ni sawa na sababu, sababu zenye ufanisi, ukitaka, data lengwa, uwezekano wa milele, na uamuzi. Nami narudia hili kwa sababu tu ni muhimu sana kulielewa. Kwa hivyo, ukifikiria mchakato unaoendelea, ni nini kinachoanzisha tukio jipya? Kinachoanzisha tukio jipya ni makutano ya mchakato miwili.

Ili data lengwa ya mchakato wa pili iendane na hali zilizopo katika mchakato wa kwanza. Ili katika hatua hiyo ya makutano, kuwe na data lengwa ambayo italeta mabadiliko. Unasema huo ni utaratibu wa athari ya chanzo.

Ndiyo. Na kwa vile mfumo wa msingi wa vitu hivi vyote vya baada ya sasa ni ufahamu wa mwanadamu, katika ufahamu wa mwanadamu, tunganee kwamba data halisi, tunazijua kupitia kile anachokiita hisia ya kimwili. Bila shaka, hisia ya kimwili ni neno la Leibniz.

Ni toleo fupi la wasiwasi, au ukipenda, uelewa. Lakini kutabiri jambo ni kulikubali tu, kulifahamu, ili likuguse. Anasema kwamba kunaweza kuwa na dhamira chanya na hasi.

Ushawishi chanya, ambapo wewe, ndio , unakubali ushawishi, na unauchukua. Ushawishi hasi, ambapo unaukataa tu, unaupuuza, au unauacha. Utaona.

Lakini tukio jipya, kwa mujibu wa data lenye malengo , ambalo limepangwa kimwili, na hilo ni aina ya uzoefu wa hisia, si uzoefu wa utambuzi, uzoefu wa hisia. Kwa hivyo anakosoa nadharia za uwakilishi wa maarifa kwa watu kama Descartes, Locke, Berkeley, na Kant kwa kusema kwamba zinatoa kipaumbele kwa utambuzi, ubora kwa dhana, kwa wazo. Kwamba kitu cha kwanza kinachoanzisha katika uzoefu wa utambuzi, katika tukio la utambuzi, si wazo bali ni kichocheo cha kisababishi.

Kihisia, si utambuzi. Na uzoefu huo wa utambuzi ni dhana ya matukio yote ya aina nyingine zote. Ili hata katika viumbe visivyo na fahamu, kuna sawa na hisia ya kimwili katika kiwango cha chini.

Yaani, utaratibu wa chanzo-athari. Utaona. Kwa hivyo, hisia ya kimwili.

Uwezekano wa milele ni uwezekano wa kufikirika tu, wa kimantiki, ambao, ukitaka, unaletwa na nguvu kutokana na data lengwa. Athari ya data lengwa hii itakuwa nini, ya uzoefu huu mpya? Naam, inaweza kwenda kwa njia mbalimbali, uwezekano mbadala. Utaona.

Na uwezekano huo wa milele katika uzoefu wa ufahamu, bila shaka, ni mawazo, ambayo yanaeleweka kwa kile anachokiita dhana ya dhana. Ambayo, waziwazi, ni utambuzi. Kwa hivyo wazo sio jambo la msingi, kama ilivyokuwa kwa Descartes na Locke na Kant, kana kwamba katika uzoefu umejaa mawazo tu.

Hapana, Hume alikuwa kwenye shabaha zaidi. Ana nguvu na uchangamfu mbele yake. Na mawazo yanafuata.

Ni hisia kwanza, badala ya utambuzi. Kwa hivyo una uwezekano wa milele. Anatambua kwamba ikiwa ni uwezekano wa kimantiki, ni aina ya uwezekano wa kimantiki usio na upendeleo.

Hiyo ni kusema, katika asili ya vitu, kuna uwezekano huu wa kimantiki. Sio kitu tunachobuni. Hatubuni uwezekano.

Tunaweza kufanikisha uwezekano, lakini hatubuni uwezekano. Tunaweza kutambua uwezekano, lakini hatuuumbi. Kwa hivyo kwa maana hiyo, uwezekano upo, iwe tunajua au la.

Ni uwezekano usio na upendeleo. Na kwa hivyo unamkuta, haswa katika maandishi yake ya baadaye, akiviita vitu hivi vya milele. Maana yake ni vitu vya mawazo, kama vile mawazo ni vitu vya Locke.

Ni vitu vya mawazo. Uwezekano wa malengo unaofahamu. Kwa hivyo, katika kukabiliana na kichocheo hiki cha kisababishi cha data ya malengo, kunatokea kila aina ya uwezekano, ambao katika michakato ya ufahamu tunayoifahamu, katika michakato isiyo na fahamu bado upo.

Bado kuna uwezekano huo, iwe kuna mtu yeyote wa kujua ni nini au la. Na kutokana na uwezekano huo, kinachoamua wakati ujao ndicho anachokiita uamuzi. Katika ufahamu wa mwanadamu, mara nyingi ni uamuzi wa kimakusudi.

Hiki ndicho nitakachofanya na Givens wapya. Uamuzi wa fahamu. Lakini hata katika michakato isiyo na fahamu, ya kibiolojia, ya kimwili, n.k., kuna sehemu ya mwisho, chaguo linalohusika.

Ambapo uwezekano wote hauwezi kutekelezwa, baadhi huwa katika mkondo wa kawaida wa matukio. Sasa, uamuzi huu ndio unaotoa kile anachokiita lengo la kibinafsi. Kwa sababu katika uamuzi, uwezekano unaochagua unakuwa lengo unalolenga.

Hilo ndilo utakalofanya. Utafanikisha uwezekano huo. Unaona.

Sasa, lengo la awali la kibinafsi ni lile linalowasilishwa na mchakato wa asili wa kisababishi. Tuseme, kutokana na matokeo haya ya data . Na katika mchakato wowote unaoamuliwa, basi lengo la awali la kibinafsi ni lengo la kibinafsi la tukio hili jipya.

Hutegemea kwa maana kwamba inakuwa mwisho wa ndani wa tukio jipya kwa sababu ya data mpya ambayo imeingizwa ndani yake. Ni ya ndani. Angalia ana maelezo ya kiteolojia ya kila kitu.

Maelezo ya kiteolojia. Sio ulimwengu wa kimakanika. Ni ulimwengu wa kiteolojia.

Sasa, katika hali ya viumbe wenye fahamu, lengo hilo la awali la kibinafsi linaweza kuwa lengo la kibinafsi lililobadilishwa. Lengo la kibinafsi lililobadilishwa. Ili uweze kupinga athari ya kitu fulani juu yako na kushughulikia mchango mpya kwa njia nyingine.

Na, bila shaka, hata mbwa wako mnyama hukataa wito wako, filimbi yako wakati mwingine , na huenda kumfuata paka aliye karibu. Lengo la awali la kibinafsi linakuwa lengo la kibinafsi lililobadilishwa linaponusa paka . Mimi hufikiria kila wakati mbwa hunusa kabla ya kumtazama.

Kauli mbiu, angalia kabla ya kuruka, ingefaa sana kwa mbwa kwa maana hiyo. Baadhi ya wanadamu, nadhani, huruka kabla ya kutazama. Mbwa hunusa kabla ya kutazama, na kadhalika.

Lakini mwonekano unaweza kutoa lengo la kibinafsi lililobadilishwa. Kwa hivyo lengo la kibinafsi la awali na lililobadilishwa. Kwa hivyo hivi ndivyo ilivyo kwa matukio yote.

Na, kama nilivyosema mara iliyopita, kuna utaratibu wa taratibu kiasi kwamba kwa viwango tofauti hii ni fahamu au fahamu katika safu nzima ya vitu mbinguni na duniani. Sasa, wazo la lengo la kibinafsi ni la kiteolojia. Hilo linaelekea wapi? Naam, hilo linaongoza kwenye kukamilika kwa tukio hilo.

Unaona ? Na wakati uwezekano uliopo katika data hii mpya unapopatikana, basi sawa, huo ndio ukamilisho wa tukio hilo. Ni kama vile kuna mchakato wa kijenetiki, na jaribu sitiari ya kibiolojia. Mchakato wa kijenetiki.

Ili upate mimba, si kwa maana ya utambuzi bali kwa maana ya kibiolojia. Umepata mimba kwa sababu ya kichocheo cha kisababishi. Umepata mimba.

Una mchakato wa ukuaji pamoja na uwezekano unaojitokeza na kuchaguliwa wakati wa ukuaji wa kiinitete, ukitaka. Hadi kuzaliwa kwa tukio jipya lenye uamuzi na mafanikio katika ukomavu wa lengo la kibinafsi. Na kisha, bila shaka, tukio lililokomaa hupunguza data polepole.

Unaona ? Kwa hivyo unaweza kuiona kama kuzaliwa, ukomavu, kifo, ambacho hutoa kuzaliwa, ukomavu, kifo. Hei, dialektiki? Hegel? Ndiyo. Tasnifu, kinyume cha nadharia, usanisi.

Unaona ? Ushawishi wa mila ya Hegelian uko katika uelewa huu kamili wa mchakato wa ulimwengu. Mchakato mzima wa ulimwengu ni aina ya kitu cha dialektiki. Una muundo wa dialektiki.

Katika usanisi, data lengwa huhifadhiwa lakini hupitiwa na uwezekano mpya unaotolewa. Unaona ? Katika usanisi. Basi, kukamilika kwa tukio hilo kunasababisha kile anachokiita kuridhika.

Kuridhika. Na tena, angalia kwamba hilo ni neno linalotokana na uzoefu wa utambuzi wa ufahamu. Ni dhana.

Unajua ninachomaanisha na dhana? Una vitenzi fulani vya dhana katika lugha ya kigeni. Unaona, ukitaka kujua jinsi ya kuunganisha kitenzi, unarudi kwenye dhana. Ninajua akili kuu, akili kuu.

Kwa Kifaransa. Na kadhalika. Unaona ? Kwa hivyo uzoefu wa utambuzi wa fahamu ndio dhana.

Na katika uzoefu wa utambuzi, ni kuridhika unapooni mara chache unapopata fursa ya kuielewa. Ni kwa ajili ya kuridhika ndipo Whitehead hupata kuridhika kwa uzuri. Sasa, urembo mwanzoni katika maana ya Kijerumani ya bara ya kuridhika kwa hisia.

Istanami inahusiana na hisia; urembo wa Kant wa kupita kiasi unahusiana na hisia. Lakini pia ni urembo katika maana ya lugha ya Kiingereza, ya urembo, kuridhika kwa urembo. Unaelezeaje kuridhika huku kwa urembo, ambayo ni kilele cha uzoefu? Naam, ni kwamba kila kitu katika tukio, vipengele hivi vyote vitatu, vinaungana ili kutoa umoja.

Ili tukio hilo liwe na hisia moja, ni uzoefu mmoja. Sasa angalia jinsi tunavyotumia neno uzoefu katika mistari hiyo. Huenda ikawa ladha yako ya kwanza ya pai ya pecan; ni uzoefu ulioje.

Inaweza kuwa miaka minne ya elimu ya chuo kikuu , uzoefu wa Wheaton. Unaelewa? Na inaweza kuwa kwamba mwishoni mwa awamu fulani ya historia ya mwanadamu, mwanahistoria anaangalia nyuma na kusema, historia hiyo nzima ilikuwa uzoefu wa mwanadamu. Umoja, wenye utambulisho wake unaotoa hisia moja.

Unaona ? Kwa hivyo kuridhika huku ni umoja uliopangwa, maelewano ya kinyume. Vinyume ? Ndiyo, tofauti za uhalisia na uwezekano. Nguvu ya hisia inayohusishwa na maelewano yaliyopangwa ya viungo vinavyopingana ndani ya uzoefu wa jumla.

Sasa, unajua, hivyo ndivyo baadhi ya watu wanavyoelezea, wanavyoelezea uzoefu wa uzuri katika sanaa. Unaona ? Tofauti zilioanishwa katika wakati huo wa mwisho ambapo simfoni huleta yote pamoja. Je, umewahi kujiuliza ni jinsi gani kila mtu anajua wakati wa kupiga makofi? Ni wakati usanisi unapopatikana.

Uzoefu umekamilika. Na anatumia mifano hiyo ya urembo. Na katika aina hizo za michakato, aina hizo za matukio, jambo zuri ndilo linalochangia kuridhika huko.

Wema ni muhimu kwa uzuri. Kwa uwazi, kwa Whitehead. Maadili yake ni maadili ya manufaa.

Wema ni njia ya kufikia malengo ya urembo. Na uovu ni upinzani wa muda mfupi na wa vipande vipande kwa maelewano hayo. Ama kwa kupinga lengo linaloibuka kwa mchanganyiko wake mkuu, au kwa sababu ya upuuzi mtupu unaoanza kuchosha.

Ndiyo, riwaya inayochosha ni riwaya mbaya. Hotuba inayochosha ni hotuba mbaya. Na ile ambayo kuna mambo ambayo ni ya nje na yanayoingiliana na harakati zinazoendelea za jambo hilo, ni mabaya.

Lakini sehemu kubwa ya kile tunachokiita uovu ni mgongano wa wapinzani ambao utaunganishwa katika usanisi. Ili kwamba Whitehead alipozungumza kuhusu mwanawe, ambaye alikuwa msafiri wa ndege na Waingereza katika Vita vya Kwanza vya Dunia, kile walichokiita Kikosi cha Kuruka cha Kifalme huko nyuma, kile kilichokuja kuwa Jeshi la Anga la Kifalme, mwanawe alipigwa risasi katika mapigano ya mbwa juu ya mitaro huko Ufaransa katika Vita vya Kwanza vya Dunia. Alipozungumzia hilo, alizungumzia maisha yake yakifikia mwisho mzuri yalipoungana na historia. Tatizo lake la uovu? Angalia, ukipenda, matumaini ya mageuko na udhanifu wa karne ya 19.

Naam, unaona basi kwamba uainishaji huu wa tukio kama uzoefu wa utambuzi ni uainishaji wa maisha ya mtu. Ni uainishaji wa historia yote ya binadamu, ya historia yote ya ulimwengu. Unaona ? Na kumbuka kwamba kategoria yake ya mwisho, tuseme kategoria ya mwisho ya maelezo, ni ubunifu.

Jinsi ugeni unavyojitokeza kutokana na mgongano wa vitu vinavyopingana. Jinsi tukio moja huzaa tukio lingine. Katika kufa, tunaishi.

Naam, ikiwa hii ndiyo asili ya mchakato wa ulimwengu, mchakato wa ubunifu, kama ulivyo kweli na kama anavyouchukulia, mchakato wa ubunifu, mchakato wa ulimwengu, inasema nini kuhusu mwanadamu? Naam, inasema kwamba mwanadamu kimsingi ni kile ambacho David Hume alisema kuhusu utambulisho binafsi. Kumbuka kwamba Hume alisema kwamba utambulisho binafsi kama tunavyojua katika ufahamu ni kifungu cha mitazamo tu. Kumbukumbu ya sasa ya uzoefu wa zamani, kifungu hicho cha mitazamo, ndiyo utambulisho pekee wa kibinafsi unaoweza kuelezea.

Sasa, Whitehead, bila shaka, anaweka wazi mitazamo hiyo kwa muda . Lakini ni mwendelezo wa uzoefu unaotoa utambulisho, ili uangalie picha yako miaka kumi iliyopita na kusema, ndio, huyo ni mimi. Na kisha unaweza kujitambulisha nayo kwa sababu ya mwendelezo huo.

Lakini nafsi ya mwanadamu, anasema, ni jamii ya matukio yenye muundo unaunganisha. Jamii ya matukio. Lakini jambo tunalotaka kulifikia leo, vipi kuhusu Mungu? Sasa, angalia vipengele hivi vitatu vya matukio yote.

Kumbuka kwamba Mungu, kwa upande wa Whitehead, si tofauti na mambo haya ya jumla ya kimetafizikia. Lakini ni mfano bora kabisa. Kwa hivyo Mungu ameumbwa kwa mfano wa uzoefu wa utambuzi.

Au kwa maneno mengine, Mungu anaeleweka kwa upande wa uzoefu wa kuwa Mungu. Kujitambua ni lenzi inayoelekezwa kwenye mwisho. Sasa, hiyo ina maana gani? Naam, anasema kuna awamu tatu katika asili ya Mungu .

Ukipenda, asili ya Mungu yenye sehemu tatu kuhusiana na tukio lolote. Sawa, hii hapa asili ya tukio lolote. Na kuna tatu, kuna asili ya Mungu yenye sehemu tatu kuhusiana na asili ya tukio yenye sehemu tatu.

Asili ya Mungu yenye sehemu tatu ni mfano mwingine tu. Ya tukio lenye sehemu tatu. Unaona ? Kwa maneno mengine, kiumbe tunachokiita Mungu ni kama kiumbe kingine chochote, tukio.

Tukio la milele. Unaona ? Tukio lisilo na mwanzo na lisilo na mwisho. Tukio la milele.

Anachozungumzia katika asili hii ya aina tatu ni asili ya awali ya Mungu. Asili yake ya awali. Asili yake inayofuata.

Na asili ya kutabiri . Sawa? Kufikia sasa, unajifunza sio tu kukariri maana za maneno bali pia kuyaelewa unapoyaona. Na neno hilo kutabiri , Kilatini yakio , ni kitenzi kutupa, kutupa.

Super, juu, juu. Naam. Kwa hivyo ni katika asili ya Mungu ya kutabirika kwamba Mungu, kama ilivyokuwa, hutoa kitu kwa maumbile.

Kwa ulimwengu. Lakini asili inayofuata ya Mungu, Mungu hupata kitu kutoka kwa ulimwengu. Unaona ? Kwa hivyo lazima uanze na asili ya awali ya Mungu ili kujua, kama ilivyo, kile Mungu anaanza nacho na jinsi tukio linavyomgusa Mungu, na kisha kile Mungu anachorudisha kwenye tukio hilo.

Kwa sababu ndivyo ilivyo. Unaona, kile kinachodumu milele ni asili ya Mungu ya awali. Hilo halibadiliki kamwe.

Hilo halibadiliki kamwe. Asili inayotokana, asili ya kutabiri , hizo zinabadilika. Lakini asili ya awali haibadiliki kamwe.

Asili ya awali ni ipi? Ni mpangilio mzuri wa vitu vyote vya milele. Vitu vya milele ni uwezekano wa milele. Kwa maneno mengine, anachosema ni kwamba unapaswa kumfikiria Mungu kama jumla ya uwezekano wote wa kimantiki.

Sasa, kumbuka hilo. Na kisha angalia jinsi linavyorudia yaliyopita. Kwa Mtakatifu Augustine, mantiki ya milele , maumbo hayo ya milele, maadili ya milele, maumbo ya Plato, ni nini? Ni uwezekano wa dhana katika akili ya Mungu, mifano asili katika akili ya Mungu.

Hakika, hicho ndicho Augustine alichopata kutoka kwa baba wa kanisa la Aleksandria, kutoka kwa mila hiyo ya Logos katika kanisa la kwanza ambayo iliathiriwa sana na Uplatoni wa Kati . Na unakumbuka ushawishi tatu kwenye wazo la Whitehead ambalo tulikuwa tunazungumzia mara ya mwisho, wa tatu ulikuwa hawa baba wa kanisa la Aleksandria. Kwa hivyo, kwa kweli, kile Whitehead anachofanya ni kuchukua nadharia ya Plato ya maumbo kama ilivyotafsiriwa kupitia Uplatoni wa Kati katika lugha ya Logos ya Stoiki ambayo kanisa la Kikristo liliichukua na kuitumia kwa Mungu muumbaji na Logos aliyefanyika mwili ambaye ndani yake zimefichwa hazina zote za hekima na maarifa, ndiyo, viwango vyote vya milele , maumbo yote.

Hivyo ndivyo walivyoelezea ujuzi wake wa kila kitu. Hivyo ndivyo ilivyokuwa katika utamaduni wa Aleksandria, katika Justin Martyr, katika Augustine, katika Anselm, katika Thomas Aquinas, utamaduni mzima wa enzi za kati. Lakini ni kurudi kwa Aleksandria ambao Whitehead anapenda kwenda.

Kwa hivyo basi, katika kufikiria Mungu na uzoefu wa Mungu, uzoefu wa Mungu mwenyewe, lazima ufikirie mawazo yake juu ya mawazo haya, hekima yake ya milele, uwezekano wa uumbaji wake. Sasa, kadiri maumbile yenyewe, ulimwengu, na maendeleo ya historia ya ulimwengu yanavyotokea, matukio ya asili, Mungu, ambaye anapitia yote, anapitia ulimwengu. Na anaweza kuguswa na hisia za kinachoendelea duniani.

Kwa hivyo Mungu anahisi kinachoendelea. Mtazamo wa Mungu, usimsogeze. Mungu anahisi pamoja nasi.

Hiyo ndiyo lugha ambayo Whitehead anaendelea kutumia. Nitakusomea baadhi yake hivi karibuni. Kwa hivyo hapa kuna dhana ya uwezekano.

Hapa, kuna kile alichokiita hisia ya kimwili ya data halisi, ya kinachoendelea. Unaona ? Na Mungu, akipitia katika maana hiyo ya hisia sana kinachoendelea duniani huku akijua kila aina ya uwezekano wa milele wa kuoanisha kimantiki, anafanya nini? Katika asili yake ya kutabiri , anatoa uwezekano kwa mchakato wa ulimwengu. Naam, ni Mungu anayetoa lengo la awali la kibinafsi.

Mungu, si nguvu fulani ya kimfumo isiyoonekana, bali Mungu. Na, bila shaka, katika uzoefu wa kibinadamu, unanza kuona sasa kwamba wanadamu wana uhuru wa kupinga mapenzi ya Mungu. Uhuru wa kurekebisha kile ambacho Mungu katika wema wake hutoa kama lengo, kusudi.

Kwa hivyo, asili ya Mungu ya awali inalingana na kiungo cha pili katika tukio la asili. Asili inayofuata ya Mungu inalingana na kiungo cha kwanza katika tukio la asili. Asili ya Mungu ya kutabiri inalingana na ya tatu.

Hiyo ni kusema, ya tatu, ambayo kisha inaongoza kwenye matukio yajayo kama inavyofanya. Ili tukio linalofuata litakapokuja, kama ilivyokuwa, sitiari mbaya, asili ya awali ya Mungu inajumuisha uwezekano wote wa hali hii mpya. Unaona ? Ndiyo, kwa sababu uwezekano wote ulijumuisha uwezekano ambao ungetokea katika hali yoyote mpya.

Kwa hivyo asili ya awali iko pale kila wakati ikiwa na mambo yaliyohifadhiwa. Nilisema tukio linalofuata ambalo litatokea baadaye. Bila shaka, si suala la matukio yanayotokea.

Mlio. Ilangalie, hii hapa nyingine. Mlio.

Hapana, sivyo ilivyo. Ni kama vile, nadhani itabidi useme, kwa kuwa nilitumia sauti, simfoni tata sana lakini nzuri sana. Au kama unataka kutumia nyuzi, ni kama kebo tata sana ya Bell Telephone ambayo inachukua wiki moja kutatua inapoharibika.

Unaona, matukio yakiunganishwa katika matukio, yakiunganishwa katika matukio, na mistari mingi ya muunganisho. Lakini kwa ajili ya urahisi, anachambua kwa kuzingatia tukio moja linaloongoza kwenye tukio lingine. Kwa hivyo hii inatoa Mungu wa aina gani basi? Naam, ni Mungu anayeamuru ulimwengu.

Anasema, Mungu ndiye kanuni ya utaratibu. Au kwa kutumia neno lake, Mungu ndiye kanuni ya ukamilifu. Sasa ukiangalia neno hilo ukamilifu, na nadhani unafikiri ni thabiti.

Hapana, usichukulie maneno yake kama yalivyo, maneno yake ya kiufundi. Inaonekana kwamba Concretion ni sawa na neno concrescence.

Na kama una Kilatini, na kama huna, bado ni kweli kwamba neno concrescence linamaanisha kukua pamoja. Cresco ni kitenzi, kukua, kupinga, na, kukua pamoja. Hapo awali kulikuwa na mafuta ya kupikia yaliyoitwa Cresco.

Katika siku hizi za ufahamu wa mafuta, yote yalikuwa kimiminika badala ya kuwa magumu. Cresco ilikuwa mafuta ya kupikia yaliyofanya keki ziinuke. Kwa hivyo ni laini.

Sasa Mungu basi ndiye kanuni ya ukamilifu, ukamilifu. Ni Mungu anayeendeleza ukuaji katika upatano huo wa simfoni. Sasa angalia, Mungu haanzilishi mchakato wa ulimwengu.

Mungu haanzilishi hilo. Kategoria ya mwisho ni ubunifu. Kumekuwa na ubunifu kila wakati.

Mfano mkuu ni Mungu. Lakini Whitehead anaonekana kufikiria kwamba kuna michakato ya asili ambayo imekuwa ikiendelea, moja au nyingine, ikirudi nyuma kabisa. Unaona, na hakuna sababu katika Whitehead ya kufikiria kwamba Mungu ndiye aliyekuwa mchakato wa kwanza kama huo.

Kwa hivyo nadhani Mungu na Big Bang, kichwa cha hotuba kesho usiku, naona, kingekuwa tofauti sana kwa mwanatheolojia Mzungu kuliko kwa mtheolojia wa kitamaduni. Wala hamfikirii Mungu ; hamfikirii kama mwanzilishi, wala hamfikirii kama Mungu ambaye ndiye mmaliza. Nadhani hilo ni neno la kisayansi sasa.

Mungu anaimaliza. Kwa maneno mengine, hana eskatolojia. Hana eskatolojia.

Mwisho wa jambo. Unasema tereolojia bila eskatolojia? Ndiyo. Teolojia inaendelea tu na kuendelea na kuendelea, na kisha kuendelea.

Kwa hivyo upatano unaundwa wakati wote. Na ni upatano wa milele. Unaona ? Ndiyo.

Ni maelewano ya milele. Kwa hivyo hafikirii historia ikiwa na mwisho fulani ambao inaelekea. Mungu ndiye kanuni ya uimara, kanuni ya utaratibu.

Pia anamwita Mungu kanuni ya kikomo. Kwa sababu kwa sababu ya asili yake ya kutabiri , kuna uwezekano mdogo tu unaopatikana. Uwezekano mdogo tu unaopatikana.

Kwa hivyo mchakato wa ulimwengu hautaangamiza wenyewe kwa Whitehead. Haingeweza, kama hiyo haiko katika uwezekano. Asili ya Mungu ya kibinafsi haina uwezekano kama huo.

Kwa hivyo unaona basi kwamba msisitizo wake uko kwenye ubunifu wa Mungu, na unatekelezwa kwa uangalifu wa upendo katika kutoa lengo la awali la kibinafsi katika kila tukio, bila kujali ni dogo au kubwa kiasi gani, katika mchakato mzima wa ulimwengu. Kwa maana hiyo, Mungu pia ni tukio, tukio lenye uzoefu wote. Unaona ? Sio imani ya miungu mingi, sio imani ya kimila kwa maana yoyote ile ambapo Mungu ni muumbaji.

Baadhi ya wanatheolojia wa michakato, tutaona baada ya muda mfupi, wakiuona kama aina ya imani ya pande zote. Kila kitu kinaendelea ndani ya uzoefu ambao ni Mungu. Lakini tukio hilo, uzoefu unaojumuisha yote ambao ni Mungu, ni zaidi ya mchakato wote wa ulimwengu.

Kwa hivyo, imani ya panentheism. Sasa unaweza kujaribiwa kuuliza, kama rafiki yangu anavyofanya kila ninapomkumbuka akijadili jambo la aina hii, je, mzoefu ni nini? Mzoefu ni nini? Jibu la Whitehead ni lipi, sawa, kwako, kama mtambuaaji, ni nini ambacho si mtambuaaji? Mtu ni nini? Unaona, kitu pekee tunachoweza kusema ni kwamba mtu ni mfululizo wa matukio yenye umoja na maelewano kwa ujumla. Nadharia hiyo ya kumbukumbu ya utambulisho wa kibinafsi.

Unaona ? Kwa sababu hii ni falsafa ya mchakato, si falsafa ya vitu. Usitafute msingi, kitu , kitu, kitu kinachofikiri na kuhisi. Hapana, si kitu kinachofikiri na kuhisi, bali kufikiri na kuhisi.

Hiyo ndiyo hali halisi. Kwa hivyo hivi ndivyo inavyojitokeza. Acha nikusomee baadhi ya yale ambayo Whitehead anasema ili uweze kuelewa.

Hii ndiyo kazi yake kuu, Mchakato na Uhalisia. Na kuelekea mwisho, kuna sehemu kuhusu Mungu na ulimwengu. Na hii hapa.

Katika kipindi kikubwa cha ukuaji wa falsafa ya imani ya Mungu, ambacho kiliishia katika kuibuka kwa Uislamu, baada ya mageuzi endelevu na ustaarabu, aina tatu za mawazo ziliibuka. Unajua, inaonekana jinsi anavyozungumzia mara nyingi kuhusu tatu. Wale watatu wa lahaja.

Unaona ? Aina tatu za mawazo zinaibuka, ambazo, kati ya tofauti nyingi kwa undani, mtawalia zinamuunda, kwanza, Mungu katika mfano wa mtawala wa kifalme. Pili, Mungu kama mfano wa nishati ya maadili. Tatu, Mungu katika mfano wa kanuni ya mwisho ya kifalsafa.

Sasa, anafikiria nini? Mawazo haya matatu yanaweza kuhusishwa mtawalia na Makaisari wa kimungu. Unakumbuka jinsi Makaisari wa Kirumi walivyoabudiwa kwa ajili ya Seneti ya Kirumi? Amekuwa Mungu, kama ilivyosemwa kuhusu mmoja. Mtawala wa kifalme.

Mungu, mtawala wa kifalme. Mfano wa pili wa nishati ya maadili ni manabii wa Kiebrania. Kanuni ya tatu, ya mwisho ya kifalsafa, Aristotle.

Lakini Aristotle alikumbukwa na mawazo ya Kihindi na Kibuddha, na manabii wa Kiebrania wanaweza kulinganishwa katika athari za mawazo ya awali. Uislamu na Makaisari wa kimungu wanawakilisha tu ishara ya asili, dhahiri, ya kuabudu sanamu ya Mungu katika enzi na mahali pote. Historia ya falsafa ya imani inaonyesha hatua mbalimbali za mchanganyiko wa njia hizi tatu tofauti za kushughulikia tatizo.

Hata hivyo, kuna asili ya Ukristo huko Galilaya. Sio Galileo, bali Galilaya. Sawa, asili ya Ukristo huko Galilaya.

Pendekezo jingine hapo ambalo haliendani vyema na mojawapo ya mambo makuu matatu. Halisisitizi Kaisari mtawala, mtetezi wa maadili mkatili, au mtendaji asiyeyumba. Linazingatia vipengele laini duniani, ambavyo polepole na kwa utulivu hufanya kazi kwa upendo.

Na hupata kusudi katika uharaka wa sasa wa ufalme ambao si wa ulimwengu huu. Hauangalii wakati ujao, bali hupata thawabu yake katika wakati uliopo. Ufalme wa Mungu uko kati yenu.

Kila shomoro, anapoanguka, huonekana. Nywele za vichwa vyenu zote zimehesabiwa. Kwa baadhi yenu, ni kazi kubwa zaidi kuliko wengine.

Kwa hivyo basi, Mungu katika maneno hayo. Na amekamatwa, unaona, na si theolojia ya Kikristo, bali amekamatwa na sura ya Yesu kama ilivyokuwa katika mapokeo fulani ya theolojia ya kiliberali ambayo yalimsisitiza Yesu kama mtu wa upendo, unaona. Alikuwa na shughuli nyingi katika ujana wake, kutokana na malezi yake.

Kisha, hebu tuone, 346. Naam, tunafikiria uvumilivu wa Mungu akiokoa kwa upole msukosuko wa ulimwengu wa kati kwa kukamilisha asili yake mwenyewe. Jukumu la Mungu si vita vya nguvu ya uzalishaji kwa nguvu ya uzalishaji, la nguvu ya uharibifu kwa nguvu ya uharibifu.

Ipo katika utendaji kazi wa mgonjwa wa mantiki inayozidi nguvu ya ulinganisho wake wa dhana. Ni mantiki gani inayozidi nguvu ya ulinganisho wake wa dhana? Ubora wa asili ya awali, ambayo ni ulinganisho wake wa dhana wa uwezekano wote. Kwa hivyo, uwezo wake wa kufanya mambo yote pamoja kwa ajili ya mema.

Kwa hivyo, hebu tuone, uvumilivu wa Mungu, ndio. Uasi wa uovu unaoharibu, unaojiheshimu tu, unatupiliwa mbali na kuwa wa upuuzi. Na bado mema waliyoyapata katika furaha ya mtu binafsi na huzuni ya mtu binafsi katika utangulizi wa utofautishaji unaohitajika huokolewa na uhusiano wake na yote yaliyokamilika.

Picha hiyo ni ile ya utunzaji mpole ili kitu chochote kipotee . Mungu haumbi ulimwengu; anauokoa, au kwa usahihi zaidi, yeye ni mshairi wa ulimwengu kwa uvumilivu mpole akiuongoza kwa maono yake ya ukweli, uzuri, na wema. Na uumbaji unafikia upatanisho wa kudumu na mtiririko unapofikia mwisho wake, umilele wake.

Kwa hivyo, ndivyo ilivyo. Anazungumzia kuongoza kwa upendo, na ana mazungumzo marefu ya kujitenga katika sehemu moja, mazungumzo marefu ya kujitenga, hapana, mazungumzo ya mara kwa mara katika moja ya vitabu vyake, kuhusu mapenzi, ambayo anayachukulia kuwa Eros. Katika Adventures of Ideas, hii ndiyo.

Upendo, ambao anauchukulia kuwa Eros, si Agape, bali Eros. Kwa sababu Eros ni neno la Kiplatoniki la upendo, ni nini? Upendo wa wema, unaona. Kwa hivyo, ni katika upendo huu mkuu wa wema ambapo Mungu hutenda.

Tamaa ya mema, unaona. Na ni kile ambacho, katika lengo la awali ambalo Mungu hutoa, lengo la awali la kibinafsi, linaenea kote. Tamaa ya mema.

Na unakumbuka jinsi katika tereolojia za enzi za kati, unaona, maumbile yote yana mwelekeo wake wa asili kuelekea wema wake wa asili. Na hata wanadamu wanaokosea kile kilicho kizuri bado wanatamani mema, ingawa wamesema, uovu uwe wema wangu, bado wanatamani mema hayo. Unaona, kwa hivyo anajaribu kukamata tena tereolojia hiyo kwa njia hii.

Naam, kuna maoni yoyote, maswali yoyote? Ulisema hapo awali kwamba mchakato wa ulimwengu unaendelea. Je, hana, je, Kuja kwa Pili kunaingia katika hili? Hapana, hapana. Hapana, kwa kweli, Utu wa Mungu hauingii pia.

Unaona, anazungumzia Yesu wa kihistoria, lakini si Nafsi ya Pili ya Utatu aliyefanyika mwili. Ili kwamba, kama ilivyo katika Hegel, ndivyo ilivyo katika Whitehead, dhana za kitheolojia za Kikristo ni alama tu. Hazipaswi kuchukuliwa kama kweli kimawazo, unaona.

Kumbuka, katika Hegel, unapata utatu wa mwisho katika roho kamili, ukihama kutoka sanaa hadi dini hadi falsafa. Ambapo dini ni usemi wa mfano, ni falsafa inayoifikiria. Kwa hivyo mazungumzo ya kidini ni mazungumzo ya mfano.

Kwa hivyo, kuzaliwa mwili ni ishara ya nini? Kuhusu shughuli ya upendo ya Mungu inayokaribia katika historia, katika maumbile. Kwa kweli, miaka kadhaa iliyopita, nilifundisha semina kuhusu theolojia ya Whitehead na mchakato, ambapo nusu ya pili ya muhula, baada ya kusoma Whitehead, kila mtu darasani aliwajibika kwa mwanatheolojia mmoja wa mchakato wa karne ya 20. Na kwa kile mwanatheolojia huyo alichosema kuhusu mada fulani muhimu za theolojia.

Na sidhani kama tulipata hata mmoja aliyetoa tafsiri yoyote ya kitamaduni ya Umwilisho. Ilikuwa ya mfano kila wakati. Na vivyo hivyo na mafundisho mengine ya Kikristo.

Sasa, sitasema kwamba haikuwezekana. Na sikusoma mambo yote niliyowasomea; nilikuwa nawafanya wanisomee. Ambayo, unajua, ndiyo sababu bora ya kufundisha semina.

Waalike watu wengine wafanye utafiti wako. Wakati mwingine ningependa kurudi na kujifanyia mwenyewe. Nilikuwa nikimwambia mtu kwamba nitakapostaafu, kitabu nilicho nacho ni kitabu cha Whitehead.

Nimekuwa nikisoma Whitehead, nikifanyia kazi Whitehead mara kwa mara kwa miaka 40. Ningependa kuifanikisha. Lakini moja ya mambo ambayo ningependa kufanya ni kupitia fasihi yote unayoiona.

Na uone kama kuna yeyote kati yao ambaye anahama zaidi ya Whitehead katika suala hilo. Wanaweza. Lakini hakika katika fasihi, haijulikani wazi kabisa.

Katika kumuelezea Mungu huyu, najiuliza, hata katika matumizi ya kiwakilishi. Namaanisha, haionekani. Lakini nadhani, nadhani lazima urudi kwenye ufafanuzi wake wa mtu.

Ndiyo, una wasiwasi na nini? Neno Mungu? Linalotumika? Yeye? Ndiyo, ndiyo. Kama, ndiyo, hilo ni swali zuri. Je, anamaanisha kwamba Mungu kwa kweli ni kundi la watu wanaojitambua na wanaojitambua? Nadhani hivyo.

Lakini basi, kwa upande mwingine, una shaka kidogo. Je, anaweza kutumia hilo kwa upande wa kiwango cha ushawishi unaotokana na kitu fulani? Mungu? Unasema kwamba anasema hivyo kwa sababu hivyo ndivyo anavyozungumzia kila kitu. Dhana ni ufahamu.

Hapana, nadhani anamaanisha ni ufahamu. Na hakika anaonekana kuzungumza hivyo katika mazungumzo ya jioni naye ambayo yalirekodiwa na kunakiliwa baada ya kifo chake. Hakika anaonekana kuzungumza hivyo.

Ndiyo. Nafikiri acha nitoe hoja hii. Hii inaweza kusaidia kuifafanua.

Kwamba kwa Whitehead, tofauti na, tuseme, Thomas Aquinas, katika Thomas Aquinas, Mungu ndiye chanzo chenye ufanisi cha uumbaji, chanzo rasmi cha uumbaji, chanzo cha mwisho cha uumbaji. Sivyoy? Hakuna chanzo cha kimwili kwa sababu uumbaji ni ex nihilo. Sasa, inaonekana kwangu kwamba katika Whitehead, Mungu ndiye chanzo rasmi na cha mwisho, lakini si chanzo chenye ufanisi.

Mungu ndiye chanzo rasmi kwa maana kwamba asili yake ya awali inafikiria uwezekano wote wa kimantiki na mpangilio wa kimantiki. Sawa? Yeye ndiye chanzo cha mwisho kwa sababu ya asili ya kutabiri ambayo huvutia matukio. Na hiyo ndiyo neno lake, chambo.

Sasa, mimi si mvuvi, lakini najua chambo ni nini. Hakimpigi samaki teke kwenye mkia wake. Kinachofanya ni kumvutia samaki.

Chambo ni sababu ya mwisho, si sababu yenye ufanisi. Kwa hivyo ni njia ya ushindi ya chambo yenye umuhimu, na njia ya ushindi ya wazo bora ambayo ni muhimu katika

sababu ya mwisho. Kwa hivyo uhusiano wa Mungu na ulimwengu kwa Whitehead ni ule wa sababu rasmi na sababu ya mwisho, lakini si sababu yenye ufanisi.

Maana yake Mungu hatendi. Ikiwa kwa tendo unamaanisha kile kinachomaanishwa katika historia ya kibiblia. Matendo makuu ya Mungu katika historia ya Israeli.

Tendo kuu la Mungu katika mwili au katika ujio wa pili, unapoliinua. Hapana, Mungu hatendi. Na nadhani asili ya msingi ya metafizikia yake inamzuia Mungu kutenda.

Kwa kweli, niliandika makala kuhusu Whitehead miaka michache iliyopita ambayo niliita Kwa Nini Mungu Hawezi Kutenda. Kwa Nini Mungu Hawezi Kutenda. Imo katika kitabu kinachoitwa Theolojia ya Mchakato, kilichohaririwa na Ronald Nash.

Iko kwenye maktaba. Na inaonekana kwangu kwamba sababu ya Mungu kutoweza kutenda ni kwamba Mungu wa Whitehead kimsingi ni Mungu wa Hegelian. Ni Mungu wa, tuseme, Schleiermacher, ambaye ni msingi wa uhai kuliko wakala binafsi.

Unaona. Na kwa hivyo , kana kwamba kategoria hizi za uigizaji wa mashirika hazitumiki, ni msingi tu wa uwepo unaotegemea.

Msingi wa mwisho unaoathiri maumbile kwa njia isiyo ya moja kwa moja. Na kwa hivyo, kama vile katika theolojia ya kiliberali ya karne ya 19, huna ufunuo maalum. Yote yanakaribia kutoka ndani.

Huna tendo la ajabu. Yote ni mchakato wa asili kwa sababu ya ubunifu wa kimungu ulio ndani. Ni sawa na katika Whitehead.

Kwa hivyo ikiwa unaifahamu historia ya theolojia ya karne ya 19 na mila ya Schleiermacherian , mila ya Kimapenzi. Naam, huyo ni Whitehead. Na kama nilivyosema, Whitehead anaonekana kusoma Wordsworth kana kwamba ni Biblia.

Unakumbuka mstari huo kutoka wakati uliopita? Kwa hivyo nadhani hii ni toleo la kimapenzi la theolojia ya karne ya 19 ambalo linajitokeza katika mchakato wa metafizikia wa karne ya 20. Je, unaweza kuchukua kanuni ya ubunifu, ambayo ndiyo kiini cha ukweli wote, na kuizingatia kidogo? Ndiyo. Ndiyo.

Na kuna baadhi ya wanatheolojia wa mchakato wanaojaribu kufanya hivyo. Baadhi wanaojaribu kufanya hivyo. Na nadhani niko sahihi kusema kwamba Charles Hartshorne ni mmoja ambaye labda ndiye mfikiriaji wa mchakato anayejulikana zaidi.

Yeye mwenyewe hakuathiriwa na Whitehead, bali alikuzwa sambamba naye. Na alifundisha yote huko Harvard kwa miaka kadhaa , kisha huko Chicago, kisha katika kustaafu kwake huko Texas. Hartshorn alifanya hivyo.

Sana sana ni mwamini wa panentheist , na anaweza kuwa mwamini wa panentheist ikiwa ubunifu ni Mungu. Aliwashawishi watu wengi. Labda leo mwanatheolojia anayejulikana zaidi wa mchakato ni John Cobb, ambaye, nadhani, niko sahihi kusema, yuko katika Shule ya Theolojia ya Claremont huko California.

John Cobb. Lakini wengi wao wako karibu. Hatuna muda wa kuwazungumzia sasa.

Sawa. Wakati mwingine, ningependa kufanya nini, na huu ni mpangilio tutakaoufuata katika vitabu hivi unavyosoma. Ninachotaka kufanya ni kutoa maoni kuhusu kitabu chake, Sayansi katika Ulimwengu wa Kisasa.

Kwa hivyo nakusihi uisome. Labda haitoshi kusoma ili kufanya mapitio. Lakini isome, nasi tutatoa maoni kuhusu hilo, na tunaweza kujadili mambo ambayo unataka kuyazungumzia wakati huo.